

Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet alapján.

A 27/2016 (IX. 16.) EMMI rendelet szakmai és vizsgakövetelménye alapján.

Szakképesítés, azonosító száma és megnevezése

54 140 02	Pedagógiai- és családsegítő munkatárs
-----------	---------------------------------------

Tájékoztató

A vizsgázó az első lapra írja fel a nevét!

Amennyiben a válaszadáshoz több helyre lenne szüksége, pótlapokat is használhat, neve és a megválaszolt kérdés sorszámának pontos feltüntetésével. A feladat megoldásához csak kék színű tollat lehet használni!

Figyeljen a válaszok stílusára, a szakkifejezések pontos használatára, valamint a helyesírási, nyelvhelyességi szabályok betartására!

A minimálisan elvárt válaszokon felüli, helyes válaszadás esetében a maximális pontszámon (100 pont) belül további, pluszpontok megszerzésére is van lehetőség!

Értékelési skála:

81 – 100 pont	5 (jeles)
71 – 80 pont	4 (jó)
61 – 70 pont	3 (közepes)
51 – 60 pont	2 (elégséges)
0 – 50 pont	1 (elégtelen)

A javítási-értékelési útmutatótól eltérő, más helyes megoldásokat is el kell fogadni.

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya 30%.

**1.
Ismertesse a didaktika fogalmát!**

8 pont

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**2.
Ismertesse a pszichológia vizsgálati módszereit!**

8 pont

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....

3.
Ismertesse a hospitalizáció fogalmát és sorolja fel a leggyakoribb tüneteit!

8 pont

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.
Ismertesse a konstrukciós játékok szerepét a gyermek fejlődésében!

8 pont

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

5.
Mit jelent a metakommunikáció?
Mi a jelentősége a kommunikáció folyamatában?

8 pont

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6.
Ismertesse a társas kapcsolatok fajtáit!
Milyen fázisai vannak a kapcsolatok fejlődésének?

10 pont

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

.....

7.
Mit értünk szabadidős tevékenység és rekreáció alatt?

8 pont

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8.
Milyen tényezők módosítják aktuálisan az alapvető emberi szükségleteket?
Soroljon fel legalább 4 tényezőt!

8 pont

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9.
Ismertesse az ambivalens kötődés fogalmát!

8 pont

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10.
Mit jelent a norma kifejezés?
Milyen közös vonások jellemzik a normákat?
Soroljon fel legalább 3 jellemzőt!

8 pont

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....

11.
Ismertesse a család funkcióit!

8 pont

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

12.
A gyermekotthonban, amelynek Ön munkatársa, nemzeti ünnepségre készülnek. Az intézményvezető Önt bízta meg a rendezvény szervezésével. Készítsen forgatókönyvet egy gyermekotthonban tartandó nemzeti ünnepségére!

10 pont

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzékbe történő felvétel és törlés eljárási rendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet alapján.

A 27/2016 (IX. 16.) EMMI rendelet szakmai és vizsgakövetelménye alapján.

Szakképesítés, azonosító száma és megnevezése

54 140 02

Pedagógiai- és családsegítő munkatárs

Értékelési skála:

81 – 100 pont	5 (jeles)
71 – 80 pont	4 (jó)
61 – 70 pont	3 (közepes)
51 – 60 pont	2 (elégséges)
0 – 50 pont	1 (elégtelen)

A javítási-értékelési útmutatótól eltérő helyes megoldásokat is el kell fogadni.

A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 30%.

Értékelő lap

Ssz.	Feladat	Az információtartalom vázlata alapján	Pontszámok	
			Max.	Elért
1.	Ismertesse a didaktika fogalmát!	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalom jelentésével. Szakmai szempontból helytelen vagy nem pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	8	
2.	Ismertesse a pszichológia vizsgálati módszereit!	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalom jelentésével. Szakmai szempontból helytelen vagy nem pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	8	
3.	Ismertesse a hospitalizáció fogalmát és sorolja fel a leggyakoribb tüneteit!	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalom jelentésével. A maximális pontszámon felül további pluszpont (maximum 4) akkor adható, ha az összpontszám nem haladja meg a 100 pontot.	8 (+4)	
4.	Ismertesse a konstrukciós játékok szerepét a gyermek fejlődésében!	Minden helyesen felsorolt feladat 1 pont. Szakmai szempontból helytelen vagy nem pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető. A maximális pontszámon felül további pluszpont (maximum 4) akkor adható, ha az összpontszám nem haladja meg a 100 pontot.	8 (+4)	
5.	Mit jelent a metakommunikáció? Mi a jelentősége a kommunikáció folyamatában?	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalom jelentésével. Szakmai szempontból helytelen vagy nem pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	8 (+4)	
6.	Ismertesse a társas kapcsolatok fajtáit! Milyen fázisai vannak a kapcsolatok fejlődésének?	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalom jelentésével és a vonatkozó elméletekkel. A maximális pontszámon felül további pluszpont (maximum 4) akkor adható, ha az összpontszám nem haladja meg a 100 pontot. Kevésbé pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	10 (+4)	
7.	Mit értünk szabadidős tevékenység és rekreáció alatt?	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalom jelentésével. A maximális pontszámon felül további pluszpont (maximum 4) akkor adható, ha az összpontszám nem haladja meg a 100 pontot.	8 (+4)	
8.	Milyen tényezők módosítják aktuálisan az alapvető emberi szükségleteket? Soroljon fel legalább 4 tényezőt!	Minden helyesen felsorolt tényező 2 pont. Szakmai szempontból helytelen vagy nem pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető. A maximális pontszámon felül további pluszpont (maximum 4) akkor adható, ha az összpontszám nem haladja meg a 100 pontot.	8 (+4)	
9.	Ismertesse az ambivalens kötődés fogalmát!	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalom jelentésével. Szakmai szempontból helytelen vagy nem pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	8	

10.	Mit jelent a norma kifejezés? Milyen közös vonások jellemzik a normákat? Soroljon fel legalább 3 jellemzőt!	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalmak jelentésével. Minden helyesen felsorolt jellemző 2 pont. Kevésbé pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	8	
11.	Ismertesse a család funkcióit!	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalmak jelentésével. Kevésbé pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	8	
12.	Készítsen forgatókönyvet egy gyermekotthonban tartandó nemzeti ünnepségére!	Maximális pontszám akkor adható, ha a válaszból egyértelműen kiderül, hogy a vizsgázó tisztában van a fogalmak jelentésével, a vonatkozó írott és íratlan előírásokkal. Kevésbé pontos megfogalmazás esetén a pontszám csökkenthető.	10	
			100	

Válaszlehetőségek

1.

Ismertesse a didaktika fogalmát!

Az oktatás, tanítás tudománya, oktatáselmélet. Latin műszó, Comeniustól származik. A 18. század végéig a didaktikai problémákat a neveléselméleti kérdésekkel együtt tárgyalták. A didaktika az oktatás elmélete, s azoknak a tételeknek, elveknek és követelményeknek a rendszeres feltárásával foglalkozik, amelyek az oktatásra, s ezen belül a nevelői munkára (tanításra) és a tanulói munkára (tanulásra) vonatkoznak. Irányított tanulás útján történő személyiség fejlesztés.

2.

Ismertesse a pszichológia vizsgálati módszereit!

A pszichológia tapasztalatra épülő tudomány, ami meghatározza milyen módszereket alkalmaz és dolgoz ki kutatásai és vizsgálatai során. A pszichológia módszertani hátterének megteremtése Wilhelm Wundt és munkatársai nevéhez fűződik, aki Lipcsében az egyetem filozófia tanszékén 1879-ben létrehozta az első pszichológiai laboratóriumot, lehetővé téve ezzel, hogy az addig csak elméletben megfogalmazott pszichológiai feltevéseket, kérdéseket laboratóriumi körülmények között vizsgálni lehessen. Wundt ezzel megteremtette a mai modern tudományos pszichológia alapjait.

A pszichológia legtöbb módszerét a természettudományok köréből kölcsönözte, de új módszereket is kidolgozott.

Két legfontosabb és talán leggyakrabban alkalmazott módszer a pszichológiában:

- Megfigyelés (extrospekció, introspekció)
- Kísérlet

A fenti módszereket kiegészíthetjük más módszerekkel is:

- Kérdőív
- Interjú
- Szociometria
- Tesztek stb.

3.**Ismertesse a hospitalizáció fogalmát és sorolja fel a leggyakoribb tüneteit!**

A hospitalizmus vagy hospitalizáció tágabb értelemben, olyan magatartászavar, mely hosszabb intézeti (kórház, nevelőotthon, szociális otthon, intézet stb.) tartózkodásra vezethető vissza. A folyamatot először majmokonál figyelte meg és írta le Harry Harlow. A tüneteit Spritz írta le 1945-ben, amikor a gyermekek kórházi vagy intézeti elhelyezése alatt kialakuló pszichés károsodásokat vizsgálta. Az anyagi gondoskodás tehát hatással van az értelmi színvonalra, a képességek kialakulására. Minden hospitalizációs ártalom, testi-lelki károsodás kimutatható a hosszabb ideig intézeti körülmények között élő gyermekek és felnőttek esetében egyaránt.

Tünetei gyermekeknél fél éves kor felett:

- szegényes mimika,
- közönyösség,
- tompaság,
- tétlenség,
- álmatlanság,
- kontaktuskerülés,
- lassú, nem megfelelő fejlődés.

Tünetei felnőtteknél:

Hospitalizációs szindróma vagy intézeti neurózis (érdektelenség, apátia, sajátos iniciatívahiány, szociális visszavonultság jellemzi, ami az alapbetegséghez adódik).

4.**Ismertesse a konstrukciós játékok szerepét a gyermek fejlődésében!**

- Konstrukciós játék. A játék során a gyerek kockából, más játékelemből, anyagokból építményeket és különféle egyéb tárgyakat alkotnak, szerkesztenek – konstruálnak. A játék feszültsége, a konstruálás kíváncsiságából fakad, az elvégzett tevékenység során létrejött feszültségcsökkenésből pedig a játék öröme.
- Pedagógiai értéke: kreativitásra nevel, melynek velejárója a megfigyelés, az emlékezés, a képzelet, a problémamegoldás, az esztétikai érzék, és a manualitás fejlesztése.
- Ezek során a gyermek kezdi elsajátítani az anyagokkal és tárgyakkal való anyagszerű és anyagnak megfelelő bánásmódot.
- Észreveszi, hogy mi az, amit bizonyos anyagokkal meg lehet csinálni, és mi az, amit az anyagok természete megtilt.
- A második életévben kezdődik, és gyakoriságuk egészen az iskolás korig fokozódik.
- Formái erősen változnak. Példák: építés kockákból, építőkövekből, homok- és anyagmunka, gombozás, rajzolás, matrica lehúzás, árnyképek alkotása a falon stb.
- A gyermek az alkotás örömeért hoz létre valamit, amit nem szeretne alárendelni semmilyen szerepnek.

5.**Mit jelent a metakommunikáció?****Mi a jelentősége a kommunikáció folyamatában?**

Metakommunikációnak (más néven: nonverbális kommunikáció) nevezik a kommunikációs folyamatban a nem verbális jelek használatát. Fajtái: mimika, vokális kommunikáció, tekintet, mozgásos kommunikáció, testtartás, térköz.

A metakommunikáció az élőszóbeli kommunikáció légkörét - atmoszféráját - tükrözi. Kifejezi a kommunikációs folyamatban résztvevők viszonyát (hangulatát) egyrészt egymáshoz - közlő < befogadó -, másrészt a résztvevő-résztvevők viszonyulását a közlemény tartalmához. A nemverbális jelek csak közlő eszközök a metakommunikáció folyamatában. A kommunikációnak számos eszköze van, ezek egyike a verbális nyelv. A kommunikációnak két alfaja van: verbális (tehát szavakkal való kommunikáció) és non-verbális kommunikáció (azaz a testbeszéd, például gesztusok, mimika, stb.) A metanyelvet lényegesen nagyobb arányban (65-70%) használjuk, mint a verbális jeleket. Funkciói: társas kapcsolatok kezelése, énkép bemutatása, csatornavezérlés, attitűdök bemutatása, érzelmek közlése.

6.

Ismertesse a társas kapcsolatok fajtáit!

Milyen fázisai vannak a kapcsolatok fejlődésének?

A kapcsolat kétféle alapon jöhet létre: a társadalmi munkamegosztás kezdeményeként, vagyis szervezés útján, illetve egyéni érdekből vagyis érzelmi alapon spontán kötődés útján. Az előbbit formális az utóbbit informális kapcsolatnak nevezzük.

A formális kapcsolat társadalmi kényszerhelyzet, amelyben a partnerek viszonyát az érdekekben való egyezés a közös cél szabályozza. A formális kapcsolatban állók együttműködése éppen ezért normákhoz kötött. Formális kapcsolat minden szervezeti és alkalmi kapcsolat pl. a munkatársi, az orvos-beteg, az ügyintéző-ügyfél kapcsolat.

Az informális kapcsolatok a baráti, szerelmi, házastársi kapcsolatok, amelyek közös értékszempontokon nyugvó bizalmas (intim) kapcsolatok, amelyekben a felek viszonya kötetlen, közléseiket teljes nyíltság, őszinteség jellemzi.

A kapcsolatok fejlődése:

Minden kapcsolat a felszínes ismeretséggel és érintkezéssel indul. További alakulását azonban már meghatározott szabályszerűségek jellemzik. A társas kapcsolatokkal foglalkozó kutatók több fázist különböztetnek meg: az ún. egyoldalú észrevétel, a felszínes kapcsolat és a kölcsönösség.

- Az egyoldalú észrevétel esetén csupán az egyik fél van tudatában a másiknak (azaz csak ő veszi észre a másikat) és egyoldalúan reagál rá pl. amikor az utcán egy számunkra szimpatikus ember jön velünk szemben, észre vesszük őt, majd elhaladunk mellette anélkül, hogy egyetlen szót is váltanánk vele.

- Csekély az elkötelezettség és minimális a személyes bevonódás a felszínes kapcsolatban is. A partnerek ezen a szinten szigorúan ragaszkodnak a szerepüknek megfelelő viselkedéshez, ezért viszonyuk jobbára még személytelen pl. a bolti eladókkal, az újság árusokkal való érintkezés során.

- A kölcsönösség szintjénél már tényleges bevonódásról beszélhetünk. Ez esetben már bizonyos mértékű intimitás is kialakul, a partnerek többé-kevésbé ugyanazt érzik és gondolják, ugyanúgy cselekednek mint a másik. A kölcsönösség létrejöttének legfőbb mozgatója a partnerek közötti érzelmi kötődés, amely egyre szorosabbá válik.

A kapcsolatok természetesen nemcsak fejlődhetnek, hanem negatív irányt is követhetnek, lazulhatnak, sőt teljesen fel is borulhatnak. A kapcsolatok természetes velejárói a konfliktusok, amelyek egyre szaporodnak. A bomlási folyamat egy idő után teljes szakításhoz vezethet.

7.

Mit értünk szabadidős tevékenység és rekreáció alatt?

A szabadidős tevékenység a munkahelyi/társadalmi és az otthoni munkák és kötelezettségek elvégzésén túlmenően fennmaradó időben, szabadon választott, a saját örömeztetése fokozása (leisure) érdekében végzett tevékenység. Jellemzője a választás szabadsága, a fizikai, lelki és szellemi értelemben vett önkitaljesedésre, az önbecsülés növelésére és örömeztetésre való törekvés. A szabadidős tevékenységeknél a kötelezettségektől való eltávolodást, a szabad választás lehetőségét éljük meg.

A rekreáció szabadidőben, a tevékeny pihenés érdekében végzett minden olyan kulturális, társas, játékos és mozgásos tevékenység, melyet a napi fő elfoglaltság által okozott fáradtság, feszültség feloldása, a testi-lelki-szellemi teljesítőképesség helyreállítása, fokozása érdekében tesz az ember. A rekreációnál – a szabadságérzeten túl – a közérzetjavító hatást tartjuk döntő momentumnak.

A szabadidős és a rekreációs tevékenységek kapcsolatáról azt mondhatjuk, hogy minden rekreációt eredményező tevékenység szabadidős elfoglaltság, de nem minden szabadidős tevékenység rekreáció.

8.

Milyen tényezők módosítják aktuálisan az alapvető emberi szükségleteket?

Soroljon fel legalább 4 tényezőt!

- életkor,
- érzelmi állapot, hangulat,
- szociális állapot,
- kulturális állapot,
- fizikai képességek,
- intellektuális képességek,
- egészségi állapot.

9.

Ismertesse az ambivalens kötődés fogalmát!

Ambivalens kötődés (Ainsworth-féle Idegen Helyzet Teszt vizsgálat alapján):

Az így kötődő gyermek már az anya jelenlétében felfokozott érzelmi reakciót mutat, melyet nehéz lecsillapítani. Nyugtalan, nem merül el semmilyen tevékenységben. Az anya távozása teljesen kiborítja, de a visszatérése is alig-alig tudja megnyugtatni, egyszerre kapaszkodik az anyába, illetve tolja el magától. Ebben az esetben a gyermek nem tekinti az anyát biztonságos háttérnek, hiába van jelen, a gyermek nem indul felfedezni a világot. Ráadásul az anya valóban képtelen gyermeke megnyugtatására, hiába tér vissza hozzá, a gyermek hosszasan sír tovább. Az ilyen anyákat a hétköznapiakban többnyire kiszámíthatatlan viselkedés jellemzi, nem a gyermek jelzéseinek, hanem önmaguk belső állapotának függvényében reagálnak, így alakul ki az ambivalens kötődés.

Szorongó-ambivalens kötődés esetén az anya következetlen, egyszer büntető, máskor esdeklő, majd túlvívó. Emiatt, vagy korai szeparációs élmények talaján szorongás alakul ki a gyermekben a szülői viselkedés bejósolhatatlansága miatt. Lemondani sem tud szülőjéről, de

megbízni sem tud benne. Ezért bizonytalan, túlaggódó lesz, és már kisebb stressz esetén is eltúlozza az érzelemkifejezést. Extrém módon követi anyját és tapadósan kötődni próbál, bár miközben keresi a kapcsolatot, ellen is áll neki.

10.

Mit jelent a norma kifejezés?

Milyen közös vonások jellemzik a normákat?

Soroljon fel legalább 3 jellemzőt!

Ahhoz, hogy egy kisebb társadalmi közösség vagy egy nemzeti társadalom, sőt az egész emberiséget átfogó világtársadalom működőképes legyen, tagjainak követniük kell bizonyos viselkedési szabályokat, normákat, máskülönben viselkedésük a társadalom többi tagja számára kiszámíthatatlanná válik, és ezáltal lehetetlenné válik az együttműködés. A norma megszegését mindig valamilyen szankció bünteti.

- Egy adott társadalomban is ellentmondásban lehetnek a normák.
- A normák a társadalmak történeti fejlődése során változnak.
- A különböző társadalmakban egymástól eltérő normákat fogadnak el.
- Az a tény, hogy valamilyen normát egy társadalomban elfogadnak, nem jelenti azt, hogy ez a norma feltétlenül előnyös az adott társadalom fennmaradása és fejlődése szempontjából.
- A társadalmi fejlődés egyik fontos összetevője az, hogy a normák változnak. Ezért a szociológusnak mindig óvakodnia kell attól, hogy minden további nélkül negatívan értékeljen valamilyen jelenséget vagy viselkedést csak azért, mert az adott társadalom normáival ellentétes, vagy egyszerűen azért, mert a büntetőjog szabályaiba ütközik.

11.

Ismertesse a család funkcióit!

- Termelés: Anyagi javak előállítás. Ma ez leginkább a pénzkeresést jelenti, de nem feltétlenül: vannak önállóan gazdálkodó családok is, ahol a fogyasztási javak egy részét saját maguk állítják elő (pl. mezőgazdasági terményeket).
- Fogyasztás: Beszélhetünk egyéni és családi fogyasztásról: egyéni fogyasztásnak számít például az az étel, amit a család egyik tagja megesz, családi fogyasztásnak például a televízió, amiből nem kell annyit venni, ahány tagja van a családnak.
- Reprodukció: A család egyik legősibb és legfontosabb funkciója a reprodukció, az utódok nemzése. Ez az egyik legáltalánosabb funkció.
- Felnőttek pszichés védelme: A mai családokban a szülők közt érzelmi intim kapcsolat van, ami védelmet biztosít számukra a külvilág lelki nyomásaival szemben. A ragaszkodás, a hűség és a szeretet a kapcsolat összetartó ereje.
- Gyermek szocializációja: A gyermekek elsődleges szocializációja a családban történik. A társas együttélés legalapvetőbb formáit itt tanuljuk meg, itt tanuljuk meg a társadalmi életünket alapjaiban meghatározó dolgokat, például a beszédet.

12.

A gyermekotthonban, amelynek Ön munkatársa, nemzeti ünnepségre készülnek. Az intézményvezető Önt bízza meg a rendezvény szervezésével.

Készítsen forgatókönyvet egy gyermekotthonban tartandó nemzeti ünnepségére!

Kreatív feladat, általános megoldás nem adható.

Kulcsszavak, kulcsfogalmak:

- Időpont, helyszín kiválasztása, egyeztetés
- Műsor összeállítása, egyeztetés
- Előkészületek, felelősök, határidők
- Hangosítás, technika biztosítása, felelősök, határidők
- Műsor lebonyolítása, felelősök
- Rendrakás, takarítás, felelősök

A ponthatáron belül más, a javító tanár által helyesnek tartott megoldás is elfogadható.

